

Utdanningsmelding 2011

Det humanistiske fakultet Universitetet i Bergen

Institutta ved HF:

Institutt for framandspråk (IF)

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitskap (AHKR)

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium (LLE)

Institutt for filosofi og førstesemesterstudiar (FOF)

Griegakademiet – Institutt for musikk (GA)

Innleiing

I utdanningsmeldinga for 2011 vil Det humanistiske fakultet kommentere resultatane for 2011 og sjå nærare på om me vil kunna nå ambisjonane for 2012. I tillegg til føringane i malen for utdanningsmeldinga, vil vi også undervegs ta opp tre punkt som institutta er bedne om å gje tilbakemeldingar på. Det eine gjeld institutta si oppfølging av programsensorrapportane, det andre gjeld oppretting av praksisemne og det tredje er institutta sine interne strategiar for auka rekruttering til masternivået.

Utdanningsmeldinga vil vise til fakultetet sitt kvalitetssikringsarbeid, tiltak for auka arbeidslivsrelevans og betra studietutvikling generelt.

I. Generell omtale av studietilbodet ved fakultetet

Det har ikkje vore større endringar i programporteføljen ved HF i 2011. Vi har tilbydd undervisning på årsstudium og bachelor- og masterprogram. Fakultetet har ein stor del av lærarutdanninga ved UiB både gjennom Integrert lektorutdanning med master i framandspråk, Integrert lektorutdanning med master i nordisk, Erfaringsbasert master i undervisning med fordjuping i engelsk og Erfaringsbasert master med fordjuping i norsk, og gjennom alle fem HF-institutta sine tilbod i praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). HF har vidare det administrative og faglege ansvaret for Masterprogram i Region og regionalisering og tilbyr òg emne i det fellesnordiske masterprogrammet The Religious Roots of Europe.

Det humanistiske fakultet har i 2011 21 disiplinbaserte bachelorprogram, Bachelorprogram i utøvande musikk eller komposisjon og tre tilrettelagte bachelorprogram: Retorikk, Språk og interkulturell kommunikasjon og Kjønnstudium. På masternivået har vi 31 program. Alle institutta ved HF gir tilbod om etter- og vidareutdanning. EVU er ein viktig del av utdanningsverksemda ved fakultetet og HF har den største delen av UiBs EVU-portefølje.

Fakultetet si vurdering av studietilbodet i 2011 og planar framover

Det vart ikkje oppretta nye studieprogram ved HF i 2011.

Etter nedlegginga av dei fleste tilrettelagte bachelorprogramma og opprettinga av nye disiplinbaserte bachelorprogram, har fakultetet i 2011 følgd opp i høve til dei tidlegare tilrettelagte programma. I 2010 vedtok fakultetsstyret nedlegging av Bachelorprogram i kjønnstudium, med atterhald om at den faglege profilen vart oppretthalden. Som følgje av fakultetsstyrevedtak i mai 2011 om endring i mandatet for Senter for kvinne- og kjønnforskning (SKOK), skal to postdoktorstillingar øymerka senteret gjerast om til ordinære førstestillingar med undervisning som ein del av dei faste arbeidsoppgåvene. Ein ventar tilsetjing i stillingane innan sommaren 2012. Desse stillingane sikrar forskingsbasert undervisning på Bachelorprogram i Kjønnstudium og programmet vart vidareført i 2011. Sentret har vidare planar om å etablere ein engelskspråkleg master med vekt på kjønsteori og metode.

Fakultetet er i gjeldande strategiplan opptatt av korleis vi kan fange opp tverrfaglege perspektiv i utdanninga innanfor dagens system, og søker finne løysingar for ivaretaking og synleggjering av særskild kompetanse og tilbod som var inne i dei tilrettelagte programma. Det er no planar om å opprette Midtaustens historie som ein studieretning innan Bachelorprogram i historie, og dette kan bli ein realitet i 2013. Fakultetet finn talet på masterstudentar på gresk tilfredsstillande, men har auge på utviklinga på bachelornivået etter nedlegginga av Bachelorprogram i antikke studium. Bachelorprogram i Europastudium som vart lagt ned ved HF i 2010, vart i 2011 tatt over av Det samfunnsvitskapelege fakultet, Institutt for samanliknande politikk. HF har framleis studentar på dei nedlagte programma, og det er følgeleg aktivitet på programma fram til dei siste studentane er ferdige.

Fakultetet har gode røymsler med dei disiplinbaserte bachelorprogramma. Det er auka søkjartal for fleire fag som før opprettinga hadde låge søkjartal, t.d. lingvistiske fag, digital kultur og teatervitskap. Også språkfaga synest å merke ein positiv effekt på rekrutteringa etter opprettinga av disiplinbaserte bachelorprogram. Dette er ei gledeleg utvikling etter ein nedgang i interessa for framandspråk dei seinaste åra. Dei fleste språkfaga har hatt ei positiv utvikling frå 2010 til 2011, med unnatak av engelsk, som har ein liten nedgang. Lingvistiske fag har auka rekruttering til 100-nivået etter at den disiplinbaserte bachelorgraden i språkvitskap vart oppretta. Også masternivået har aukande studenttal, både utanlandske studentar, særleg på datalingvistik, studentar frå språkfaga og nokre ph.d.-kandidatar. Men generelt er det enno for tidleg å seie noko om kva verknad overgangen til disiplinbaserte bachelorprogram kan få for rekrutteringa til master.

Nokre masterprogram krev særskild oppfølging både administrativt og fagleg. Særleg Masterprogram i Region og regionalisering som er eit tverrfakultært program; men også deltakinga i det fellesnordiske programmet The Religious Roots of Europe har utfordringar.

Region og regionalisering har hatt problem med den administrative arbeidsfordelinga etter ei omlegging av tilbodet ved eit samarbeidande fakultet. I 2011 kom det òg innstrammingar i utbetaling av honorar til fast tilsette utover 100 % stilling, noko som kunne ha fått konsekvensar for undervisninga på programmet. Det har vidare vore ein lang prosess å få på plass nye avtalar med dei samarbeidande fakulteta, der t.d. det å kompensere rettleiarar på programmet har komplisert samarbeidet. Ein har funne løysingar på dei ulike problema undervegs, men det synest naudsynt med nærare retningsliner for drift av tverrfakultære program ved UiB.

For The Religious Roots of Europe synes det som om dei administrative rammene ikkje var godt nok førebudd, noko som m.a. har gjort det vanskeleg å skrive ut vitnemål. Vi håpar at avklåringar m.o.t. retningsliner for utskriving av vitnemål på felles studieprogram kan gjere dette lettare.

Etter- og vidareutdanningstilbodet er viktig for HF og vi ser fram til klårgjering av organiseringa ved UiB sentralt. Nettpansk held fram som tidlegare, og vart i 2011 utvida med emne på 200-nivået. Tysk starta hausten 2011 opp igjen med to gratisemne. Emna hadde vore på vent eit semester for å tilpasse studiet til skuleåret og gjere det lettare for lærarar å gjennomføre. PRISME – Norsk som andrespråk for lærarar – vart grundig evaluert av VOX for studieåret 2010/2011 og får i rapporten mykje skryt særleg for god studiemodell, eit godt tilrettelagt nettstudium, tett og god oppfølging frå lærarane og ein høg gjennomføringsprosent. HF hadde elles eit breitt tilbod på Fagleg-pedagogisk dag.

Japansk er eit fag i sterk vekst med stor studentmasse og faget har lenge hatt lav bemanning. Det er no lyst ut ei stilling for professor i japansk med tilsetjing i 2012. Auka bemanning vil gjera det mogleg å utvikle disiplinen vidare. Det er planlagt eit undervisningssamarbeid med NHH med start våren 2013, ein vurderer fagdidaktikk på masternivå og meir aktiv deltaking på TRANSHF. Mange studentar nyttar seg av utvekslingsavtalane på faget, og fleire avtaler er under planlegging. I 2013 skal UiB arrangere NAJACS-konferansen (Nordic Association of Japanese and Korean Studies), og ein ser dette som eit viktig løft for disiplinen. Fakultetet prioriterer i strategien for inneverande periode å utvikle studietilbod i austasiatiske språk, historie og kultur ved Institutt for framandspråk.

II Kvalitativ omtale av studie og studentstatistikk

Her blir det gitt eit kort oversyn over avlagte studiepoeng og kandidatar i 2011 samanlikna med 2010. Data er henta frå Database for statistikk om høgare utdanning.

Avlagte studiepoeng

Det er ein liten nedgang i avlagte studiepoeng, frå 2094,9 i 2010 til 2082,4 årseiningar i 2011. Når HF-delen av ex. phil. blir rekna med, er nedgangen på 15,4 årseiningar.

Utviklinga på dei ulike studienivåa er følgjande frå 2010 til 2011:

	2010	2011	endring
Ex. phil.- HF	64,1	61,2	- 2,9
Bachelornivå	1733,0	1685,8	- 47,2
Masternivå	343,0	368,1	+ 25,1
Integrert master	18,9	28,6	+ 9,7
Sum	2160,0	2143,6	- 15,4

Hovudtendensane er:

- Nedgang på bachelornivå, inkludert ex. phil.
- Auke på masternivå
- Auke på integrert master

Endringane har samanheng med endringar i studentalet, der vi har hatt følgjande utvikling (gjennomsnittstal for vår- og haustsemester):

	2010	2011	endring
Bachelornivå	2668	2473	-195
Masternivå	491	493	+ 2
Integrert master	157	185	+ 28
Sum	3316	3151	- 165

Reduksjonen i BA-studentar skuldast delvis at vi frå og med 2010 vart pålagte å redusere talet på søkjarar vi gav tilbod om plass. Nedgangen i avlagte studiepoeng er 0,7 % medan nedgangen i studenttalet er på om lag 5 %. Dette betyr at det er auke i studiepoeng per student.

Instituttvise oversyn

Utviklinga i avlagte studiepoeng ved dei ulike institutta er følgjande:

	2010	2011	endring
Griegakademiet – Institutt for musikk	152,0	167,2	+ 15,2
AHKR	577,4	571,5	- 4,9
FOF	86,7	96,4	+ 9,7
IF	420,7	391,2	- 29,5
LLE	508,9	524,9	+ 16,0
SVT	6,0	4,4	- 1,6
Fakultetet felles	343,2	326,8	-16,4
Ex phil – HF	64,1	61,2	-2,9
Sum	2159,0	2143,6	- 15,4

Det er ulike tendensar ved institutta med auke ved GA, FOF og LLE medan det er nedgang ved IF og AHKR. Det er også nedgang i ex. fac.-emna (fakultetet felles). Ved IF er det betydeleg nedgang i bachelorprogramma i språk.

Dei studiepoenga som ikkje er fordelte på institutt, gjeld i hovudsak ex. fac. og norsk for utanlandske studentar. Dei fordeler seg slik:

	2010	2011	endring
Akademisk skriving	89,5	82,5	- 7,0
Tekst og kultur	47,7	43,5	- 4,2
Språk og kommunikasjon	36,8	33,1	- 3,7
Norsk for utanlandske studentar	158,2	157,7	- 0,5
Omsetjing	11,0	10,0	- 1,0
Sum	343,2	326,8	-16,4

Vi ser at nedgangen i ex. fac.-emna utgjer om lag heile nedgangen ved fakultetet.

Studiepoeng per student

Avlagte studiepoeng per student aukar frå 37,9 i 2010 til 39,7 i 2011. Når ex. phil. blir medrekna er tala 39,1 i 2010 og 40,8 i 2011.

Studiepoeng per student er betydeleg lågare i haustsemesteret enn i vårsemesteret. Dette gjeld både på bachelor- og masternivå. Utviklinga per semester har vore følgjande i 2010 – 2011:

	V10	H10	V11	H11
Studiepoeng	1102,3	992,6	1126,6	955,8
Studentar	3069	3562	3013	3288
Studiepoeng per student	21,6	16,7	22,4	17,4

Auken i studiepoeng per student er om lag den same i begge semestra.

Ferdige kandidatar

Utviklinga i kandidattalet er følgjande:

	2010	2011	endring
Bachelor	293	299	+ 6
Master	150	164	+ 14
Integrert master	10	11	+ 2
Sum fakultetet	453	474	+ 21

Det er auke i kandidattalet på alle nivå. Det er relativt stor auke i talet på masterkandidatar, men her var det nedgang i 2010.

Integrerte masterprogram i lektorutdanninga starta opp hausten 2004 med 40 studentar. Det er no 29 kandidatar som har fullført.

III Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringar 2011

Kvalitet i utdanninga – kvalitetsomgrepet, tiltak for fremjing av kvalitet

For HF er omgrepet kvalitet i utdanninga m.a. knytt til om vi evner å skape ei felles forståing mellom undervisarar og studentar om kva studentane skal lære på eit emne eller program. Det er mange suksessfaktorar, både fagleg-pedagogiske og administrative, som skal vere på plass for å oppnå dette. Kvaliteten må sikrast i alle ledd og av alle partar i heile løpet frå utlysing av eit program/emne til gjennomføring, evaluering og oppfølging. Informasjon om føringar, t.d. frå NOKUT, universitetet sentralt og eventuelle lokale interesser og ønske, må kommuniserast tydeleg til alle partar for at alle involverte skal kjenne premissa for utdanninga. Ved HF er kvalitetsomgrepet knytt til alle prosessar i studiearbeidet, og gjeld både vitenskapleg tilsette, studentar og administrasjon. Kvalitetssikring av studia gjeld alle involverte og alt vi gjer. Dette er eit kontinuerleg arbeid i eit felt som stadig er i utvikling og endring, der ein søker nye løysingar på utfordringar.

HF er i ein langsiktig prosess med ulike tiltak for å vurdere om den utdanninga vi tilbyr er best mogleg kommunisert, organisert og gjennomført. Alt i 2010 vart det oppretta ei nettside for kvalitetssikringsarbeidet ved fakultet og dette arbeidet vart tatt opp att i 2011. På sikt skal alle felles rutinar skal liggje der, med lenkjer til aktuelle nettstader, våren 2012.

I 2009 sette fakultet ned ei arbeidsgruppe som i 2010 leverte rapporten *Fagdimensjonering og fagstrategi ved Det humanistiske fakultet*. Denne rapporten vart òg omtala i utdanningsmeldinga for 2010, og i 2011 har vi følgd opp NOKUTs krav om stillingskategoriar. Eitt fagmiljø fyller framleis ikkje krava, men det vert arbeidd med saka. Vidare har vi følgd opp nasjonal arbeidsdeling i høve til mindre fagmiljø. Denne problemstillinga vart igjen aktuell i høyring om samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon i teatervitskap, som ledd i oppfølginga av NFRs humaniorastrategi. Fakultetsstyret ved HF vedtok i desember 2011 villigskap til å ta på seg nasjonalt ansvar for teatervitskap i sitt høyrings svar. Denne prosessen er enno ikkje avslutta. Røynslene med disiplinbaserte bachelorprogram har vist ein monaleg auke i studenttalet for fleire program. Fleire fagmiljø ved HF

har allereie praksisemne, og fakultetet arbeider aktivt for moglege nye emne. Fakultetet innførte i 2011 rullerande bemanningsplan basert på undervisningsbehov.

Studiestyret

Studiestyret ved HF vart oppretta i desember 2010. Intensjonen med opprettinga av studiestyret var m.a. å sikre eit nærare samarbeid mellom fakultetsnivået og institutta for kvalitetssikring av saker som gjeld studieadministrasjon, og å skape ein sentral møtestad for drøftingar, avgjerder og informasjon mellom nivåa. Vi erfarer at studiestyret fungerer godt i så måte, og sakene som har vore handsama speglar dette godt.

Lærarutdanning

Kvalitetssikringa av lærarutdanninga er framleis eit prioritert område ved HF. I 2011 vart det tilsett ein ny administrativ koordinator for dei to programma på Integrert adjunkt- og lektorutdanning (IL). Den nye koordinatoren er knytt til fakultetssekretariatet og har òg ansvaret for praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) og HF-programma på erfaringsbasert master i undervisning. Vi opplever eit godt fakultetsvis samarbeid om alle programma i lærarutdanninga. Leiar i programutvalet for lærarutdanninga ved HF (PUHF) er medlem i studiestyret, og vi har gode røynsler med denne representasjonen. Utdanninga av lærarar/lektorar ved HF er eit felles ansvar for alle institutta og informasjon og drøfting av denne utdanninga i studiestyret, har vist seg særst nyttig.

Uni Rokkansenteret sin rapport om fråfall på IL førte til strakstiltak ved HF. Fråfallsundersøkinga synte at fråfallet var størst i overgangen mellom 2. og 3. semester, og ein ville freiste nå dei aktuelle studentane med fagleg og motiverande rettleiing, då studentane i 2. semester elles ikkje følgjer profesjonsretta kurs i fagdidaktikk eller pedagogikk. Heile staben av fagdidaktikarar og PUHF-representantar frå faginstitutta engasjerte seg i dette rettleiingsarbeidet. Rettleiarane la ned eit stort arbeid med å kontakte studentane. Reaksjonen frå studentane var noko variabel, og tiltaket skal evaluerast.

Fagutvalet for IL klaga hausten 2011 i brev til HF der ein uttrykte misnøye knytt til praksis, utveksling og pedagogikk i studiet. Kollisjonar mellom praksis og undervisning er diverre eit stadig tilbakevendande problem i den noverande strukturen og fagmiljøa og samarbeidande fakultet har vore særst fleksible for å finne løysingar. Fakultetet har ei tid vurdert strukturen for IL, og visedekan for utdanning og internasjonalisering har ved fleire høve lufta utkast til ny modell med m.a. PUHF og fagdidaktikarane. Eitt av punkta i framlegg til ny struktur gjeld nettopp plassering av PPU-delen av studiet. Dette arbeidet er sett på vent til ny rammeplan for lærarutdanning er vedtatt.

Det vart utlyst to stillingar knytte til fagdidaktikk i 2011, ei i engelsk og ei i norsk og i tillegg ei stipendiatstilling i engelsk fagdidaktikk. Fagdidaktikarstillinga i engelsk fekk ikkje kvalifiserte søkjarar i første omgang, og stillinga vart lyst ut på nytt. I engelsk vurderer ein no om det kan tilsetjast to stipendiatar i staden for ein førsteamanuensis og ein stipendiat. Det er ikkje gjort tilsetjing i nokre av stillingane enno.

Studiegjennomføring på bachelornivået

Vi har framleis ikkje god nok gjennomføring på bachelornivået. Det er ønske frå fleire hald om å introdusere disiplinen i det første semesteret, slik russisk har gjort ved opprettinga av RUS100 som obligatorisk innføringsemne. Det har òg vore lufta framlegg om flytting av førstesemesteremna, men noko konkret framlegg om dette er enno ikkje klart. Også lærarutdanninga slit med høgt fråfall, og nokre tiltak er allereie nemnde, m.a. arbeid med ein ny struktur på det integrerte løpet. Ei undersøking på historie (AHKR) viser ein stabil fråfallsprosent, trass i skifte av tema, forelesarar og pensum. Ein antar at studentar melder seg opp i fleire emne enn dei har planar om å ta. Historie vil i framtida konsentrere merksemda mot dei studentane som ikkje fell frå, og setje i verk tiltak for auka kjensle av mestring og betre karakterar. Dei vel altså å stimulere til studentaktiv undervisning. Om dette kan motverke fråfall er noko uvisst, men det kan sjåast som eit mogleg tiltak for auke av kvaliteten på tilbodet til studentane som fagstudentar, og ikkje berre som programstudentar. Fakultetet ser dette initiativet som eitt av fleire gode tiltak for betra studiegjennomføring.

Internasjonalisering

Utvekslingsfrekvensen ved HF ligg over minimumsmålet i UiBs internasjonale strategi, men fakultet har som mål å sende fleire studentar ut og ta imot fleire internasjonale studentar. Dette arbeidet skal framover vere eit fast punkt i institutta sine årlege handlingsplanar, der ein òg skal diskutere i kva grad det let seg gjere å fastsetje programspesifikke måltal for utveksling. Vi skal i større grad enn i dag ha studentutveksling gjennom avtalar med eit fåtal utanlandske universitet vi har god kjennskap til og god kontakt med. Lærarutveksling til dei same universiteta kan i mange høve vere viktig for at samarbeidet skal bli best mogleg, m.a. ved sikring av fagleg forankring av utvekslingsavtalene.

Vi har eit tilrettelagt utanlandsopphald ved Lancaster University for dei som har engelsk i den integrerte lektorutdanninga. Alle dei disiplinbaserte programma har 60 frie studiepoeng som kan nyttast til utveksling på dei avtalene vi har og dei fleste rår til at studentane reiser ut på 200-nivået. Ved AHKR har alle bachelorprogramma tre avtaleuniversitet som vert særleg tilrådde for utveksling innanfor spesialiseringa. Ved IF arrangerer fleire program kortare utanlandsopphald innanfor rammene av bachelorprogramma, engelsk: to veker på 100-nivået ved Det norske studiesenteret i York, fransk: sju veker på 100-nivået ved Fransk-Norsk studiesenter i Caen (OFNEC), russisk: seks veker om våren og fire veker om sommaren på 100- og 200-nivået ved Det norske universitetssenteret i St. Petersburg og tysk: seks veker på 100-nivået ved Det tysk-norske studiesenteret i Kiel. Desse kursa er for korte til å kome med i DBH-rapporteringa.

Fagleg forankring av utvekslingsavtalene vert sikra ved at avtalene no vert inngådde ved institutta. Dette, saman med auka lærarutveksling, er tiltak som vi trur kan betre koplinga mellom forskning og utdanning i internasjonaliseringsarbeidet.

Det er ei målsetjing, i tråd med UiBs handlingsplan for internasjonal verksemd, å etablere tilrådde utvekslingsløp for studieprogramma. Handlingsplanen har som mål at minimum 30 % av dei som tar ein grad ved UiB skal ha hatt eit studieopphald utanlands. Tala ved IF er t.d. 42 %, og ein har høgre målsetjing, 50 %, i ein strategiplan som er under utarbeiding ved instituttet.

Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket vart implementert på bachelornivået då dei nye studieplanane for disiplinbaserte program vart laga i 2009, og implementeringa på masternivået var godt i gang på alle institutta i 2011. Vi reknar med å kunne fullføre dette arbeidet innan 2012.

Arbeid for å utvikle sentra for framifrå utdanning

HF har ikkje noko konkret pågåande arbeid med utvikling av sentra for framifrå utdanning, men fleire av disiplinane tek aktivt del i fleire SAK-samarbeid med t.d. NTNU og UiO; samarbeid som moglegvis kan utviklast til SFU.

Oppfølging av Kompetanse 2020

HF har eit særleg ansvar for å tydeleggjere kva kompetanse våre kandidatar har etter fullføring av eit studium hos oss. Vi vurderer kontinuerleg kompetansebehova i arbeidsliv og samfunn opp mot våre studietilbod, samstundes som vi kommuniserer informasjon og kunnskap om humanistiske verdiar og tradisjonar til omverda. Det er òg viktig å gjere studentane merksame på kva dei faktisk kan, og kva som karakteriserer humanistisk kompetanse slik at dei kan formulere denne i deltaking i arbeidsliv og samfunn.

Eitt av HF-institutta, Griegakademiet – Institutt for musikk (GA), har eit breitt samarbeidsnettverk med partnerar innan prosjektarbeid som synleggjer musikkstudia gjennom t.d. orkesterpraksis i ulike samarbeidsprosjekt og konsertverksemda generelt ved instituttet. Tal for 2010 viser til saman 632 offentlege konsertar genererte av tilsette og studentar på GA. Konsertverksemda gjev studentane kunnskapar om potensielle arbeidsgjevarars krav til og vurdering av kompetanse og realistisk prøve på eigen kompetanse undervegs i studiet. Berre eit fåtal av dei vitskapleg tilsette ved GA har fulltidsstillingar, og lærarkreftene er i stor grad profesjonelle aktive musikarar. Dette skaper stor belastning på desse, men dette tilhøvet kastar òg lys over ein framtidig realistisk karriereveg for studentane og er ein unik arena for både læring og realitetsforankring av utdanninga. Musikterapi samarbeider t.d. med kriminalomsorg, psykiatri og eldreomsorg og har dessutan ein fast installasjon på VilVite. PPU-studentane på GA samarbeider også tett i praksis med kulturskular og det frivillige musikklivet, som korps og kor. Vi ser alle desse tiltaka som gode døme på synleggjering av kompetanse og ikkje minst for rekrutteringa til GA, særleg fordi musikkstudentar oftast har lange musikkstudiar bak seg før dei er på universitetsnivået.

HF har allereie praksisemnet PRAKTINF, Praktisk informasjonsarbeid, kor studentane er utplasserte i verksemdar, og vi skal utvikle fleire praksisemne for betra kontakt med arbeidslivet. Arkeologi har elles inngått ei praktikantordning med fylkeskommunen som gjev praksis for masterstudentar, noko som òg genererer kontakt med arbeidslivet. Teatervitskap har eige praksisemne med praksisopphald, og kunsthistorie har undersøkt moglegheit for samarbeid med kunstmusea om praksisemne, førebels utan å lukkast grunne manglande kapasitet ved musea. Mange studentar har likevel individuelle opplegg knytte til musea.

HF er tungt inne i lærarutdanninga, også på etter- og vidareutdanning, der praksis har ein sentral plass i undervisninga.

Fleire av institutta ved HF har fått finansiering til alumni-tiltak, og det har blitt arbeidd godt med tiltaka. Dette har resultert i ei facebook-gruppe med 113 medlemmer (historie), ein rapport som bakgrunn for framtidig nyhendebrev til alumnusportalen (religionsvitskap), fagleg-social alumnuskveld (digital kultur), presentasjon av yrkesval for språkstudentar og intervju av studentar (IF) og publisering av resultat på instituttet sine nettsider og til vidaregåande skular (IF). Hausten 2012 planlegg IF ein karrieredag for «dei små språkfaga».

HF ser òg den vidare utviklinga og organiseringa av etter- og vidareutdanningstilbodet i lys av Kompetanse 2020, då vi alt i eit høyringsvar til universitetet sentralt har kommunisert to hovudkategoriar for oppretting av nye EVU-emne – 1) finansierte oppdragsemne frå offentleg eller privat sektor, eller 2) emna skal vere ei ny moglegheit for eksisterande fagmiljø å profilere seg.

Fakultetet rår no elles til at alle programstyra ved HF vurderer ekstern representasjon. Eit slikt tiltak kan truleg medverke positivt til informasjonsutveksling, kompetanseflyt og studieutvikling.

Tiltak for studentaktiv forskning

Vi har studentaktiv forskning på ulikt vis ved fakultetet. Ved AHKR reknar ein dei mange masteroppgåvene som vert produserte kvart år som forskning. Størrelsen på oppgåvene og masterprogramma sin struktur, inkludert rettleiing, legg til rette for forskingsfokus i skrivinga av oppgåvene. Nokre masteroppgåver vert publiserte og aktiviteten vert vurdert som høgverdig forskning. Ved arkeologi har professor Christopher Henshilwoods ERC-prosjekt TRACSYMBOLS knytt til seg fire masterstudentar som tek del i utgravingar i Sør-Afrika. AHKR har oppretta eigne undervisningsemne som stiller krav til analyse av utgravinga innanfor ei teoretisk ramme, og har såleis gjort det mogleg for desse studentane å integrere utgravingane i kursdelen i mastergraden, i tillegg til at dei fungerer som feltarbeid i samband med masteroppgåva.

Temaopplegget på historie for fordjupingsemna legg elles til rette for ei stadig fornying av fagtilbodet og ei meir direkte forskingsretting av undervisninga. Dette medfører at studentane tidleg i studiet kan få interesse for forskingsområda i disiplinen, og ta denne interessa med seg vidare til masternivået. Dette kan òg verke rekrutterande til masterprogrammet. På nordisk litteratur har studentane på masternivå emne med semesteroppgåve som evalueringsform. Fleire studentar har blitt knytte til LLEs/UiBs Holberg-prosjekt. Norsk som andrespråk har planar om klasseromsobservasjon i eit emne og har dessutan fleire praksisnære emne med potensiale for vidareutvikling. Emnet NORAN119, Språktesting og språkvurdering, har fungert rekrutterande til stillingar ved Norsk språktest. Klassisk inviterer studentar på 200-nivået og masterstudentar til deltaking på vitskapelege seminar i fagmiljøet. Digital kultur vil opprette eit praksisemne knytt til forskingsprosjektet ELMCIP frå og med hausten 2012. Emnet er planlagt for studentar på bachelor- og masternivået og studentane skal arbeide med ein database for elektronisk litteratur i nært samarbeid med prosjektgruppa. Det er såleis teke initiativ til at prosjekt på bachelornivået vert knytte til pågåande forskning, og nærare kontakt mellom bachelor- og masternivået slik vi kommenterte i meldinga for 2010. Dette ser vi som særleg positive tiltak som truleg kan vere ein viktig faktor for å auke rekrutteringa til master.

IV Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planar og utfordringar

Tiltak for betra studiekvalitet

Emne- og programevalueringar vert gjort på institutta. Evalueringsfrekvensen varierer noko frå fag til fag/program. Nokre institutt har fast turnus, medan andre evaluerer så ofte som mogleg. Meir detaljerte rutinar for evalueringsarbeidet er under planlegging ved enkelte institutt. Institutta har tatt i bruk den nye studiekvalitetsbasen som vi ser som viktig for publisering av evalueringane. FOF har tatt i bruk ei ny evalueringsordning, der ein gjennomfører ei spørjeundersøking ved semesterslutt. Administrasjonen samanfatar data frå undersøkinga og emneansvarleg lagar utkast til evalueringsrapport på bakgrunn av eine vurderingar og data frå undersøkinga og gjer framlegg om eventuelle tiltak. Utkastet vert så drøfta av faglærar, emneansvarleg, instituttleiar og leiar av fagstudieutvalet.

Programsensorrapportane synest som eit godt verktøy for faga/programma. Rapportane har gode innspel som fagmiljøa vurderer nøye. Rapportane gjev nyttige og positive innspel til nytenking og drøfting i fagmiljøa og har medført endringar både i emneskildringar og studieplanar og organisatorisk. Ved IF har ein som målsetjing at programsensorane skal gje ei heilskapleg vurdering av faget/studieprogrammet innanfor ein fireårsperiode.

Ved HF betaler fakultetet honoraret til programsensorane og betaler berre for ein rapport per program. Dei faga som ønskjer fleire programsensorar per program, m.a.o. ein programsensor per disiplin, t.d. i språkfaga, tek sjølv den ekstra kostnaden. Alle programsensorrapportar ved fakultetet vert lagde fram for studiestyret for informasjon og drøfting. Institutta har innskjerpa lokale rutinar for handsaming og oppfølging av rapportane. Fakultetet skal på vårparten 2012 igjen handsame rutinar for programsensur, då vi ser trong for revisjon av gjeldande rutinar. Programsensur er eit godt døme på at rutinar generelt ikkje berre må utviklast og kommuniserast, dei må også haldast ved like, tilpassast og reviderast. Studiekvalitetsarbeidet er såleis ein stendig prosess for forbetring og utvikling.

FOF søkte ikkje nye midlar til PEK-prosjektet Etikk og studiekvalitet i 2011, grunna pågåande diskusjon om plasseringa av førstesemesteremna i studieløpet. Prosjektet har det siste året vore nært knytt til førstesemesterstudiet ved HF. Ein vurderer eit framtidig tettare og konkret samarbeid med fagmiljøa, men dette avheng av avklåring av plasseringa av emna. Som ein del av same PEK-prosjekt, utvikla instituttet ein prøvevariant av MN-varianten tilpassa biologistudentane. Denne vert prøvd ut våren 2012. I 2011 fekk FOF også tildelt midlar til PEK-prosjektet «Ex.phil. 2.0» som vil sjå nærare på digitale plattformer i undervisninga, nærare bestemt wiki-teknologi.

Både FOF og AHKR nyttar seg av UBs kurs i bruk av kjelder.

Vi har motteke ein del klager på undervisnings-/grupperom og lesesalar frå institutta, men det er særleg GA som har store utfordringar i høve til undervisnings- og øvingsrom og utstyr. Dei har for små og for få rom som òg har dårleg luft, ujamn temperatur, slite interiør og ikkje er lydette, noko som gjev vanskelege arbeidstilhøve. Ein har funne mellombelse løysingar ved at nokre faglærarar på

lydsvake instrument er flytta til John Lunds plass 3. Elles er det manglar ved det tekniske utstyret som gjev utfordringar.

Vurderingsformene som er i bruk er varierte, og det er merksemd på å nytte vurderingsformer høvande til læringsutbyta og undervisningsmetodane.

AHKR melder om sær gode rutinar for kvalitetssikring av eksamensoppgåver. Dei emneansvarlege utarbeider eksamensoppgåver og fagkoordinator har ansvar for kvalitetssikring av oppgåvene i eigne eksamensmøte der også eksamenskonsulenten møter. Både oppgåvene til hovudeksamen i semesteret og midtsemestereksamen vert handsama samstundes.

Fakultetet har skjerpa rutine for korrekturlesing av protokollar. Ekstern sensur vert gjennomført i høve *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*. Bruken av karakterskalaen synest vere god, og det er ikkje meldt inn avvik som skal vektleggjast. Generelt har det over tid vore ein auke i klager på karakter og handsaming av klager utgjør ein stor del av sensurarbeidet.

Studiestyret vedtok i 2011 at alle elektronisk innleverte eksamenssvar ved fakultetet frå våren 2012 skal kjørast gjennom Ephorus. Fleire fagmiljø ved HF har lang røynsle med Ephorus, og utvida innføring av Ephorus er meint å fungere både preventivt og som eit verktøy i arbeidet mot plagiering.

HF's pris for utdanningskvalitet, Spurveugleprisen, vart oppretta i 2011 og skal gå til fagmiljø som kan dokumentere særleg vellykka tiltak for å betre utdanningskvaliteten. Den første vinnaren av Spurveugleprisen var Knut Ågotnes ved FOF som fekk prisen for sitt undervisningsopplegg om antikk filosofi i Athen. Ågotnes vart òg tildelt Ugleprisen 2011, som vart delt med Global helse.

Dei korte utanlandsopphalda innanfor rammene av bachelorprogramma i York, Caen, St. Petersburg og Kiel får alle gode evalueringar og vi ser dei som viktige for å skape eit godt studiemiljø på faga.

IV Handlingsplanar

Oppfølging av universitetets handlingsplanar på HF

Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet vert følgd opp gjennom studentrepresentasjon i alle fora for drøfting og utvikling av studietilbodet. Studentane sine tilbakemeldingar på og evalueringar av studietilbodet vert vektlagde og institutta har merksemd på kullkjensle og integrering av studentane i faglege avgjerder. Institutta har jamlege møte med fagutvala og finansierer ulike faglege og sosiale aktivitetar for tilsette og studentar. Det skal likevel nemnast at det kan vere vanskeleg å få tilstrekkeleg studentrepresentasjon i styrer og utval, og vi drøftar moglege åtgjerder.

Handlingsplan for studentar med funksjonsnedsetjing vert følgd best mogleg for tilrettelegging av studiesituasjonen for studentar med særlege behov.

Handlingsplan for arbeidet med akademisk reielegheit i utdanninga vert følgd først og fremst førebyggjande og vi har gode rutinar og åtgjerder i dei tilfella der det er nødvendig å reagere i etterkant. Det førebyggjande arbeidet er m.a. at alle tilsette etterlever og demonstrerer normer for akademisk reielegheit i sitt daglege yrke og såleis er gode rollemodellar for studentane. Fakultetet

har òg gjort vedtak i studiestyret om bruk av Ephorus ved alle elektronisk innleverte oppgåvesvar; noko vi trur kan ha ein preventiv verknad. Fleire institutt nyttar seg elles av UBs kurs i kjeldebruk og vi har eigne emne der spørsmål knytte til forskningsetikk, tekstproduksjon og metode vert tatt opp både på bachelor- og masternivå. I regi av instituttets forskningsetiske komité har AHKR eit eige to dagars seminar i forskningsetikk kvart semester for alle masterstudentane på instituttet. Fakultetet har gode felles rutinar ved mistanke om plagiater og UiBs brosjyrar er gjort kjende både for studentar og tilsette. HF har etter måten få saker for Den sentrale klagenemnda, tatt i betraktning det store student- og emnetalet, og utfalla av handsama saker frå HF i klagenemnda har alle vore heilt i samsvar med fakultetet si vurdering.

Oppsummering

Vi har i meldinga vist til ulike pågåande tiltak for betra studiekvalitet, og dette arbeidet vil halde fram også i 2012. Først og fremst skal vi utvikle informasjonen på nettsida vår om kvalitetssikring, men vi skal òg ha eit særleg søkjelys på programsensur. Vi skal handsame ei sak om programsensur i studiestyret no i vår, og vurderer konkrete tiltak m.o.t. handsaming av programsensorrapportane, oppfølging av programsensoravtalar, honorering osv.

Vi skal også bruke tid på korleis ein best kan nytte studiekvalitetsbasen for publisering av evalueringsrapportar. Basen må gjerast kjend for mange som ikkje har røynslar med den, og dette skal følgjast opp.

Vidare vil vi vurdere betra evalueringsrutinar for alle involverte partar. Røynslene viser at det er for få tilbakemeldingar når vi nyttar elektronisk evaluering, og vi må vurdere andre metodar.

Alle emne og studieplanar skal innan 2012 vere utforma i samsvar med Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og dette arbeidet er i godt gjenge, men vi skal òg ha særleg merksemd på om vurderingsformene er i samsvar med læringsutbyta og undervisningsformene.

Eit viktig moment i tiltak for betra studiekvalitet er studentmedverknad. Vi har vist til vanskar med å skaffe studentrepresentantar til fagutval og andre råd og utval ved institutta. Dette ser vi som eit demokratisk problem og vil arbeide aktivt for at studentane kjem på banen både i utviklinga av studietilboda, gjennomføringa av dei, evalueringsprosessane og i oppfølginga. Eit universitetsstudium er ei investering som studentane bør ha eigarskap til og vi må tenkje kreativt for å få studentperspektivet inn i alle fasar til gjensidig nytte for fagmiljøa og studentane.